

ואם ^{renounce} ^{estranged myself} עם התפשותי לאחי יהודי הפאות ביסודם הוועם והרונם נגדנו הכופרים, יצא ידו לפון לקלון היהדות בכאמם העמק, הדומים לזנים גבלוריות בשמות.

המעשנים סיגרות בלילי שנתות פני לקלקל ריאותיו של אלוהינו העברי -

הן ^{purification} מפרתקים בימות והתורפכות העברית על אדמת הגזע וההאלות הירושלמית, חי ית לא אפתחש לאחי יהודי הפאות

וכשם שאני אודב הסלעים הנשפים בארצי: כלעי הנהב הדומים של מלכותנו המתה והזהב-שלי את החול פה אבנה; והבנה-שלי בחמסין היהודי.

וכשם שאהונן אח כל החרסות בעיון ואמצא גם אשרי כזו התלבטות בישיון, לא-כל-שפן שאהב את הלקי הנהב התיים: אחי יהודי הפאות בשלית-ותפילין,

בשטר-מליך של שבת והגן שהם זכר לכתרים ובנפיצות משי ואטלם בברקן הדהה של חרב מקשה עתיקה...

וכף ארצם מרחוק בשתם בארצה מתהלכים: אמפסדורים נפלאים למלכות המזרח. הלא לארופה-הנוצרת מקבל הוא אש מעיני הגדולים

ומעיני הפה הוולף בעקבותיהם בחמימות של שיות ופיהם הדק אינו אלא חתך בסגין - ואם לרונם האוי לענתי אי-פעם כי ידוע ידעתי סימפוניה תשעית בעולם

וקלה קניהם במשקל הדם והדמע בשל תהליכת-האבל הנוית אשר לשופן - פעת אני משיג את עומק רונם האוי: הוא הן כל האדם מדור ועד דור שלמכאוב.

לן נהתי לבבות זה עולה מקצות אצבעותי והרזון זרחה בקשרי ברנני אותו - פעת אני שונא כמחם את הכתב הלטיני את הכתב הקירילי.

באותיות אלו הן נכתבו בקודות-האימה שקורין פלקטין על גבי הקירות בחוצות: (ומה אם באותיות אלו תויתי תזון האדם העליון אשר לנישטה!)

עתה נפתח פי התוף הנפש היהודית אני מקשיף עלי קרושת בית אבא היהודי שהוא לעת שהיטה הכיח היהודי בעולם.

(מלואים)

— כפרובלימה אקטואלית דוקא בחברתיות הממלכתית שלנו ונערם מדיני חשוב בהיות-עם בהיקף המושג הממלכתי שבתפוכת הציונות העליתי שורות אלו: כיחם ליצירה שכתב העברית. לא העלאת פרובלימה רוחנית, לשם העלאת פרובלימה רוחנית נירדא, כאמנות לשם אמנותי, ולא לשם פולמוס עקר.

כי יותר מדאי אני עצוב מלהפנות לכך, אלא לשם צורך הבעה נפשית והגיונית בחברתיות החיה, שהנעדר שלה הוא: הקמת סטרוקטורה ממלכתית ככללותה הלאומית ובכמותה מבפנים ומבחוץ: בעבריות. כבוש הארץ הרי אינו אקט של אנקסיה בלבד, בתוספת קרקעית חרשה לקרקע הממלכה שישנה ושצר לה בנוכחותיה משום-מה. פבוש הארץ אצלנו - זהו פרוצם של רצין-יצירה ותחיאה לאומית הכובש לו שטח לפעולת השחרור והקפון. זהו פרוצם של הודככות עמית בכל המובנים.

תשע מוזות יש לעמים הלועזיים ולנו - העשיריה, הנעלמה: היהדות לנתחיה באור המשיחיות. זוהי האהבה הגדולה שבאה לנו במאוחר, כעמוד אש, לאחר צאתנו מזוקרים מתוך עשרים המאות של התלבטות. שנוי ערכים ארציים עממיים - במשמעותם, כמוכן, גם שנוי ערכים רעיוניים: רכוש-בטויים נבואי מהודש. יצירת הקרקע והברול ויצירת המוח והנפש. שתים אלו קשרי היר המכורכת של האדם העברי העולה, המשתוקק לשלימות, לצרוף כל הניואנסים והמאויים שבחיו הפנימיים: לצורה ממלכתית מנובשת, נוקנת למשוש ולמבחן - להנאת היר והעין, ושירה עברית גדולה, באין דוגמתה באמנות אחרת, אלא בהתאם לאהבתנו היהודית הגדולה שבאה לנו במאוחר על קרקע קרוש זה - קרואה לבוא בנוכחה מבשרנו נעין ומדמנו. ויהא שהחרון יהיה יוצא דופן, בניגוד לחוקי הקלסיציזמוס הלועזי: כי עשה נעשה פדות בין ירושלים של יחוקאל ושל כוש-יכוען של עכשיו ובין רומא ואתונא

ימי רעב ויוגנים אצלנו מלכותיים. מלכות הנפש הרחוקה משתלמת. בכית-החומר המתהלך על אדמת אי ביסוד הרעב הקיור וביסוד העוני, שחפת וקרתת מלכות. אני אוכל ושותה מן התניך, ובהרריו: חוץ לארץ - הריני נוכר באמריקה, ובכברי אמריקה - הרי: לוננפילו. היאוקהי, אך נתקל אני לבסוף בולט ויטמן - בקיר החוף העולמי, בענק, בדם-זבשר המחרוץ, המאלהה את הנשמות - עד אקט. ואני חושב, שויטמן צריך היה לכתוב עברית, כי קודם מאותו חומר של נבוא עברי, הוא לא ידע עברית כמוני... והכל! ובחשבי כך - מצטרף הרחור אחר: אוי ואבוי היה לו לויטמן, אלמלי כתב בעברית אצלי, שירים: כאלו כמו שכתב! בוגר באמנות שכוה: רועם בקריטון ואינו מנית לישון... לא די שאינו מוקר בגלל התיטקות הגדולים ומרילעריסה...

הנה, זוהי העיר ואנכי אחד האורתוב: מה שמענן האחרים - מענן גם אותי. פוליטיקה, מלהמות, שוקים, עתונים, בתי-ספר, ראש העיריה והמועצות, בנקים, תעריפין, אניות-קיפוד, פבריקאות, קציות, מחסנים - - -

ובולי... (עד כאן אני מצטט ע"פ זכרון) ... תשע מוזות ארומות מצער ועלבון מחמח שירה שכוונ... ועל האולימפוס בוכים האלים. אבל אל-פחד-ראבי העברי הקרמן קרע שחקיו לקולו של ענק החוף הלועזי באמריקה - - -

ב"קפיצת הדרך" שלי אני מעביר, כידוע, את וילנא, שהיא כל-כך ירושלמית, מארמת: פולין ומעמידה לבטח כמורך למבריה. איב אני מסיע גם את וולט ויטמן לעמוד באיי העוברת - - -

עלה, וולט ויטמן העברי, עלהו

אנקריאון על קטב העצבון
אנקריאון על קטב העצבון

אנקריאון על קטב העצבון

ה. עם אלוי הנפח

למ־שֶׁתִּהְיֶה פֶּעַם קִיסָר - שְׁלוֹמוֹ

2 כִּבְיָאָה לְקֶטֶב לְקִרְוֹת אֶת הַקְּרִית

3 כִּי וְזָכַרְתָּ בְּגוֹף הָאָדָם בְּלִי לִסוֹת

4 וְאֵלֵי גֹרַעַל רֵאשׁ. crown

אֲמֵן אֲבוֹ אֹמְרִים: הַגַּעַת לְשׁוֹת

6 קֶטֶב צִיָּף הוּא קָרָמֵע הַיָּם. flat

7 אֵף קֶטֶב הַעֲצָב - זֶה קֶטֶב הַחַי

8 וְכָל הַמַּעֲפִילִים שָׁבִים לְגַי valley

9 שְׁלוֹם, כִּי הַגַּעַת בְּלִי אֲרָגְמָן. purple

10 סָמֵם כִּי הַגַּעַת לְאֹכֹל אֶת הַפֶּת

וְקִמְיִי הַקֶּטֶב פֶּשֶׁטֶף יָד - -

12 טוֹב עַל הַקֶּטֶב רֵאשׁ: שְׁאֵפֶר

לְחַיִּית בְּלִי גֹרַעַל הַיָּם וְחֹר - -

Paul

אנח

8

1 emotional outpouring
2 the evil tongue is it to the emboss of broom fire

אנקריאון על קטב העצבון

"adjective"

אנכית שלשה צבוחות

1 אָקוֹן וְהַפְּלָה מְלֻכּוֹתֵיךְ עַל כִּבְיָ יִשְׂרָאֵל מִרְיוֹן

גוף - ספר-תורה וגלגליו בנעלי-לכה. לעיני הבריות מסביב...

2 אֵף נֶעֱלִי-לָכָה בְּלִי סוּלִיּוֹת מִתַּחַת, בְּשֶׁלֶג - -

וְהַפְּלָת יְהוּדֵי-אָרִי: רַבִּי אֹרִי מִסְטֶרְלִיטְקָה

3 שְׁכֵל־שִׂיד־הָאֵשׁ הוּא שְׂאִינֹו שׁוֹרֵף מְלֻבּוּשֵׁינֹו

וּמְסִיט הָרוֹם הָאֲדָמָה לְשִׁמֵי כְּפוֹת רַגְלָיו - -

4 וְרַבִּי מֵאִירֵל מִפְּרוֹמִיטְשֶׁן, זֶה זְהוּר־הַצִּיָּנוֹם

5 שְׁבִיחֹתוֹ עוֹד נֶעֶר הַתַּחֲלֹן בְּיוֹמֵי-דְשׁוּקָה

וְהַפִּיר בְּהַסְמֹות הַחַיִּית: מִי מֵהֵן כְּשֶׁרָה וְלָמִי תֵּהָא סִירְקָה

6 וְאֲשֶׁר לֹא נָמַן שְׁמֵלוֹן בְּבֵיתוֹ בְּלִילָה פְּרוּטֵת-נְחֻשֶׁת יְחִידָה

7 שֶׁבֶל תֵּהָא בֵּינֹו וּבֵין אֵלֵהֵי הַעֲנַיִם וְקוֹדֶת-מִתְּמַכָּת...

Subjective

8 שְׁלֶשֶׁה הֵם בֵּי הַשְּׁלִיטִים בְּזָמַן וּבְמָקוֹם:

9 זֶה בְּעַל הַדְּמָמָה הַשְּׁקוּמָה בְּנֶעֱלִי-לָכָה

10 מִצִּוָּה הַפְּאָרְתוֹ עָלֶי וְ"נִטְרָת" טְלִיתוֹ עַל כַּפֵּי וּמִמְתִּיק:

11 - בְּנֶעֱלִי-לָכָה... וּבְרָגֶשׁ הַשֶּׁלֶג מִתַּחַת - -

12 וְזֶה הָאִירִי מַעֲלָה גַּם וְאֲמַצֵּע הַיָּמִים

13 מִצִּיָּת אֶת גּוֹפֵי וּמְלִים מִמֶּנּוּ הוּא הוֹצֵב: רַק גִּתְלֵי רֶחֱמִים

וּבְמַצֵּע מֵאֵשׁ הוּא מַצִּיעַ מִשְׁתֵּי בְּלִילוֹת.

14 וְאִירֵי-הַעֲנַיִם זֶה מִצִּיָּת לְלֵב וְלֵאֲרָגָק

וּמִצִּוָּה עָלֶי הַעֲנִיּוֹת בְּעִינַיִם מוֹחִירוֹת:

15 - פְּרוּטֵת נְחֻשֶׁת גַּל תֵּלוּן בְּבֵיתִי עַד בֶּקֶר - -

more, turn side

2

68

אנקריאון על קטב העצבון

אנכית שלשה צבוחות

1 עֲמוּקָה מֵאֹד הִיא הַשְּׁעָה בְּמַתְחֵית הַזָּמַן

2 וּבְדַת לְהוֹדֵקְכוֹת עוֹמְדֵת פְּנִימִיּוֹת אָדָם

3 מִשְׁכַּר לְלִבּוֹשֵׁימָה כִּבְאוֹר הַדְּמִדּוּמִים בְּלָכָה

4 וְהִיא מִתְפַּלֶּלֶת מֵאֹד: לְהַתְּגַלּוֹת בְּדַמּוֹת

5 אַחַז אֵלֶי וְלָכְתִּי שְׂאֵת עִתָּה אֶת כּוֹס הַתְּמָרוּזִים

6 וְשִׁתִּיתִי לְמִגּוֹר בְּעֵינַיִם מְהַפְּכוֹת מִלְּנֹו:

7 לְשֵׁם אַחִים חֲלִילִים שְׂאֵתֵם הַנְּעֻמִי בְּקָרֵב עַד מִימֵי הַסֶּנֶה

8 וְהֵם נִפְּלוּ בְּרַגְלֵיהֶם לְמַעַלָּה אֶל סִבְכוֹת הַכַּרְנֵל

9 וְנִאֲרָךְ רַק דַּק וְלֵל סְמָאִית טִיבֵהֶם הַגּוֹנָצֵת

10 הֵם מִתּוֹ אֶפְלִים מֵאֹד אֹן

11 אֶחָד עֲמַדְתִּי כְּאַחֲרוֹן לְגוֹעַ הָאָדָם הַלּוֹחֵם בְּעוֹלָם

12 וְרֵאִיתִי אֶת אַחֵי הַגְּדֻלִים בְּרַגְלֵיהֶם לְמַעַלָּה

13 עַד אֲשֶׁר יִגְעֻוּ בְּמוֹתָם לְבִעוֹט בְּשִׁמְיָם

14 וְאֶת הַיָּרֵם רֵאִיתִי מִסְבֵּךְ כְּפִי אֶת קַנְיֹו הַבְּסוּפִים

15 בְּמַסְמְרִים הַשְּׁחוֹקִים עַל סוּלִיּוֹת הַפּוֹכִים

16 וְהוֹחֵר הַנּוֹרָא הַזֶּה עַל מַסְמְרִים קְאֵלָה פּוֹנְעֵלִי מִתִּים הַבוֹעֲטִים שְׁחֻקִים

17 חֲשַׁמֵּל אֶת טִיבֵי בְּאִימָה זֹרְעֵת עַד קוֹת

18 אֵלֵהוֹת בְּסוֹד פְּטוֹר תּוֹימִי וּמִפֶּל הָאָדָם בְּעֵינַי תִּפְשֶׁר

19 וְאֲנֹכִי בְּכִיתִי אֹזִי שֵׁם כְּאַחֲרוֹן הַבּוֹכִים

20 וְלֹא אֶבְרַךְ עוֹד בְּחַיִּי כְּכִנְיָה תְּחִיא שְׁכִינָתִי עַל מִימֵי הַסֶּנֶה

אנח

68

ב: קדושי דומיה

בלילות הלבנה אומרת אמי הקדושה
לאבי הקדוש:
קשנולד לי מבו אימלעת הלבנה במלון
מייד הוא פקח את עיני והביט בהו מאו
רוגו זה וזה בןמו ער היום
ולבנה מהלכת מאו בין שירי - -

הרבה כסף-אלדמי היה באבי
אבל רכב הנדוד לא עמד לעת כסף
סמוך לביתו..
לכן הוא ידע דומיה נגנון
ואתב-בעיני בנפי אפרים.
'- ברצונן לעורי, זה עפות לתו... כדי.

אני אמי... רמת רכב נדוד לכספה:
לפי דפס הלב ידע כל ישה גם לילך
ברגלים מפוש על תים:
לפי משעול-הלבנה-על-גלים
אלי אל הבן בציון - -
אך לא מצאתני יושב על החוף מתכה-לה
ותורה עם משעול-הלבנה-על-גלים:
עצפת נדוד, חפת ראשו, מפת ים.

עקשו - גם אמי באבי: קדושי דומיה
יש משעול-לבנה על גלים נוזאים:
יש מבו התייד
השירי
בעולט - -

26

או במקרות מערו
או על גדות נחלים ואם גם..
או בצרי דרכים.

תללו ליוני בפעמוני הפכד: בים-גם

דמיה

ג: תחת שן מתרשמים..

שוב המשירו שלגים שם.. והמרחחים הם עקשו - אפרים.
הם יצאו שם לתרש שדותיהם, שדות קברי השדות המו
אם בשן מתרשמים יחפר וילגל על המלם
אחד משלדי לא יעגם החורשו, לא יתרו.
ימנד... יכירה... את מפת בליו הוא יכיר בו.

שוב אבי שם בנוף: פמעים וליך ואפצור אפרים.
מרבץ עדרים עלי נחל נוצץ ומימי רדודים..
אין-עוד יהודים עוברי-ארח וקנים ופאות.
במרחמים אינם בטלית-וציגית על בתנתו
ואינם בתניות הטחמת אריגים ומכלתו:
אינם בבתי מלאכתם, אינם ברבבתו:
אינם בשוקים, אינם בבית כנסתו:
הם מפתח לשון מתרשמים של נוזרים.
פקור אלהים את גזיו ברב תסד - -

אבל אביב הוא אביב - ותמוז אחריו מדשו.
דשנים גם עצי-ירקתי-הדרכים כבגנים.
מימיים לא היו אדמים הפרות באשר הם
אחריו שאינם היהודים - -

ליהודים לא היו פעמונים לצלצל לאלהים.
ברוכה הנצרות, כי לה יש פעמונים בגבהים!
וקולם ההולך במישור באביב-שם עקשו.
בכבודות זרמה במרחבי נוף זו וניהוחו.
הוא אדיר ושליט על הכל: אין על מה עוד לפסתו
באשר פעם פסח על גגות יהודים - -

ברוכה הנצרות, כי לה יש פעמונים בגבהים!
לקבור אלהים המיטיב לנוצרים ומכל..
וכל היהודים תחת שן מתרשמים מנחים:
או תחת עשבי המרעה:

3

עצי מטט בתאר הומים כעצי יער.
כבדי נהרות עננים מרעמים.
מלאכי השלום למרחאות ילדי
בהמיה העצים ותכרת העצים.

בהיץ - ירושלים: עיר מפת הוד הקב
נצמדת בנו באחד הקרים:
האש-מסתרית עוד דולקת בקר
הנשמים לא כבוה: אש בין הסתרים.

אם אל יזוני קצת כסאנה
לאבי הקדמון - אצית בנבאי,
כן לבי ובסרי בליל הגשם הזה
ומלאכי השלום למרחאות ילדי!

מה מהוד מה משל לנה רגש פלאי
חי מקדים שתרית עד קצת אל הר מור:
מתרונן דם הברית בגוף אב תפלי
זכך לקרבן הר הזבות עם אור!

בהיץ - ירושלים.. והמיה עצי זה
שכרתום האויבים בה מכל הדורות.
עננים כבדי נהרות: גם ברקלים
ורעמים, שחם לי בליל גשם - בלורות
מפי הגבורה עד סוף הדורות.

1954

אור

במץ תדרכים עומד רבי לוי יצחק מברדיטשוב ודורש תשובת רם

עקשו רבי לוי יצחק מברדיטשוב אומר: רבנו של עולם!
אני עומד באמצע עולם-בלוגי, שמתקני יהודים רמבים,
יהודי תמים של תמיץ הטוב..
ומר לי בשמימי פגוף בלי כסות בשדה שלג.

לא-לא, רבנו של עולם! הנני ממאן
שבו הלאה גלד מהלך זמן המגורים ותדם בעמי
בקדי תחשב כרגיל: כלשם שבאו עקשו יהודי גליות
באש ובמים ועלו ונדרו בסלם האימה למרומי-תהומי
ולא המירו דתם-מסיני הנוצרת-בוערת,
ולא עלה בגשנם השמימה גיוף מפייהם,
ולא בדם מבשרם המיאוף.
ולא שאולו קצבא בצרה: אי-אי המציבאי -
כלל וכלל אין זה אות וסימן, שבו הלאה יהיו הם:
נאמנים לדת-מסיני הנוצרת-בוערת,
מתפללים שחרית וערבית ויבמים בענפים לאילן הבוער,
עדי מפל אפרים.
אלא... או שידעו: אמנם אמה אל ואביהם בצרה
אמה ער-מצביאם וקידו התקנית והם תליות
וזה דמם הנשפד יש לו חק ומקלית, ככל דם-בר-שלם.
שאנו כדם דג ובהמה ודם מית בר,
שכל המשד קיומם ברו-כסף-אדיר-של-תפלות,
הולך במו אימים אמנם של מסות הדורות -
אל מחו חפץ מלכות, שהקטח בגבולות בין האור
והחור הגדול: ללחמם וינים וגאונם.
ודאי כדאי בשביל כך כל מהלך דמם ודמנם ומגורם.
ואם לא... לא נבוא עוד באש ובמים, לא-לא!
אנחנו דרכנו נבחר, ככל עם הנוחר לו
דרכו בשבעים העמים.
לא הנענו למץ תמימי אד הנענו בדם
למץ תדרכים:

איננו רוצים גליות, שנה הארות נפט מדלקות
ואנו בקו לפידים בלילי יגויים.
איננו רוצים עוד תווך-ללא-צמא-דם-לבלי-מוץ;
איננו רוצים להפגם השמימה דרך שגרי האש
ולא דרך גלי נהרות בגויים.
איננו רוצים לשכב-לרמק בכל שדות העולם
שגם מצבתנו בגדל גויותינו לבסוף - -
איננו רוצים להיות אפר שדות.
איננו רוצים להיות עם כמימי-אמצעים.
אנחנו רוצים את תנינו לראות עם חופים וספים
לדעת גבולינו הישב ואת כל תקומה של הפחו
כך וכך מדות ארץ,
כך וכך מדות שחק,
לא יתרו, לא יתרו
כי הפחדנו כאור מכה-הרבה-קאר-שחק עירם
שעל ראש אובד ים - -
אנו רוצים נצח-בגור, נצח-בארץ, נצח-בהוד-כתר,
ולא נצח-בגדל, נצח-ברוח, נצח בעון גליות,
נצח-הראש-באנשים, נצח-הלב-על-גלים..
בא זמן ועליך לבחר: להיות אב-אלקים
כאשר נבטמנו מאן.
המברך את עמו על אמו וסדנו, על חרבו ושירו,
בין יאור ונהרו
ונכון יהי בית המקדש על תהר: חסגנו-ופאדנו לך.
נהיה יהודים בשלית ותפלין בתורה ודעת ועמל,
שדמם דם מלכות: בר-שלם-ומנו;
יהודים, שפטר דוד בארצם ותדכו המברכת
כנמת בקדו על דמנו
תמלה תבואה: ברפת שרם ושרה: תנובה וגבורות
עם גדול: כבוד שכנות בלויים: רצוי לגריתות:
על סחרו ופריו לעתות-של-שלום ואיש על דגלו ביום קרב..
או שאמה מכריו ומודיעי: ארם פטורי-הר-סיני
ואתכם העדמה, ולי תנות פנים - -
הייתם נאמנים עד כלות נפש נדם-בל-גנות:

41

טובים מקם לאלקים, לא יהי לאלקים עוד!
מנעו עיניכם מלדלג על פסגות ומקלף בשמים.
לכו בני ופשוטו במישור הטוב.
ודאו: מה נאח אילן זה, מה נוצץ נהר זה
ועל כלי מיתריכם הנעימו נגון התהו
אל תצאו לבניכם עוד להיות נודדי גליות,
למדו מאמות העולם את הסוב והרע
ועשו כאשר טוב לבשתיכם.
ולי לוי יצחק מברדיטשוב ודאי יהיה זה עצוב
עד-אין-דומה לעצבי:
שלא יהיו עוד שבתות ומועדים, תפלות שחרית וערבית;
שלא יהיו יהודים בשלית ותפלין בעולם בלוגי;
שיחדל זמר יהודי בעולם;
שלא יטל יהודי את שמי דני הקדושות כמי הפאר
העוננים וישב לברך על תלחם;
שיד כוו לא תאסף פרוזים ממפה
ותביאם אל אדו תולין למעו אגריה, אלמים!
שעל פרות אילן ושרה לא יברכו עוד ברכה
ונמים וקערים ונשים וצף שי... אלליו
שלא ישמע עוד נגון פגון תיצא מחו
של פשוט-בעם: בשבת, קאלו עתב בקבו,
או כנורו של דוד ותליליו - -
שלא יהיו עוד תינוקות בית רבן בטיב-לנים-בגופם
וקחו צפצופם באפרים..
שבקדי נגר דם הדורות, רבנו-של-עולם!
שהוא צף לטמיון וצף לא לים הגדול
שהיו מימי כדמדומים ממיד;
וכו תרו, וכו הפקר-לך, וכו האמן העמיק,
שלא יכלו לו אויבים עד עכשו.. ועכשו - אלליו
אני בא ומראות לך: על עברי פי תהום הוא,
בדמותו של צוף אברקם אבינו במץ תדרכים:
לכאן או לכאן, רבנו-של-עולם!
אמה לא דגיל שיהודי קם ותובע.
אמה דגיל לשבתיו, לסלכול נגוניו.

אל גבעת הגויות בשלג

וקשה וציאו את צבי אל גבעת הגויות בשלג השדה הנקרי העטום הסרדיט הנקרי
 צאוקי צאוקי והכין צבי את הדין. פשט צבי את מעילו ואת מקנטיו כמי שמתפשט מנשקיות
 זה העולם, הליו את מנעליו בהערב תשעה-באב ונשאר לעמוד בלבניו ובפזוקאאות. מה
 עולם מן העולם הנה תחת כפת הרומע ובשלג שדה בעצם היום בעולם?
 מנעו לא עמד בך במערמים לבנים תחת כפת הרומע ותכפת השחורה על מקרה,
 מלבד בעמרו לפני משהו בלילות ומלבד בבית המרחץ ברגע לפני רדתו לטבילה... כי
 רק-צו פשט גם את לבניו ופזוקיו והסיר פתו וליא הביט על ענינת בשרו עד אשר
 תמים מסומו מנה ומנה: קינרד להקפתנות במעמקים.
 כך משרצה הסרדיט שצבי עזרו עומד בלבניו וכפה שחורה לראשו, הנהו הרשע הליו
 מפה היו תמסיו בקלי-זינו המרי, השפגעל צבי ונפל ארצה על פניו: כלפני אלמים:
 השפתנות עמקה עד פתנית תמים ולא יסף עוד לקום. גנה גניסה כסיום תפלה אחרונה
 שלחנותיו אין תפלה עוד, רק שמים מעננים וגבעת גויות הסרדיט הי ומהפיל במרחמי
 שלגים. ולשני צדי הפנים של אבא-קדש המשיך השלג, האדים, מוקמת הדים שצא מן
 תפוח מן הריצה הקבועת.
 ומשרצה הסרדיט שצבי אינו גם על רגליו, תחב את תרסם ממנו השחור אל מפתח
 בקנו של אבא-קדש ובגט בו והפכו על גב - והיו פני צבי: קאלו אדמת הגוים בעטת במ
 גם היא.
 ועם דדת הלילה נאצו כוכבים והקמה גבעת גויות בשדה ושלג לילי ירדו. גרד השפע
 אקור רך... כך רצה אלמים. הנה ברגש-גוש אלמים - והוא של גוים. יש אלמים בעולם
 אבל אין אלמים לישראל.
 זה השלג-לבדו הנה עד. גרד השפע אקור.
 איקלע נאי סבא להאי אתרא: רבי אורי מסטרליסק השדרף וליא הנה קול לצענדי במקום
 וליא הקמה צדנת נשימת נחידים באויר... והוא פתח את פיו ואמר בלחישתו:
 רבי חיים ברגי יצחק אליעזר נקדי
 גוף שהיה כגור לתפלות ישראל
 מה מפיט נחם לנזקאי לב ישראל
 איך יבסוף שלג בשדה גוים לליא גבול
 להיכו תלכו תפלותיך נקדי
 להיכו תלכו תפלותי
 לאיזה תהום בעולם --
 וע הנחל מנגעת הגויות בן אהומי תמסן ששמו שמואל והראו לו שמואלקטשי בתובה - וע

התאבה בקדי, אלמי צבי ואמי עד אברקסו
 ותקצר יד אל בא האש דת על ים טוף
 והגנו גם הפעם אל מול פני תסו? -

דבר אל בני ישראל... ונדעו
 אני, לוי יצחק מברדישוב, דורש תשובת רסו

אמה רגיל לראותו שופך שים בדמע, בטיף רם,
 בלב קרוע ומרמתה, בפיטן בן-ביט ביום צום,
 זקל עקשו - לא יסב העלגל, רבוניו
 לא אמה
 לא-לא!

לכאן או לכאן
 אני, לוי יצחק מברדישוב, דורש תשובת רסו
 אמה, אל-און-הכלל
 עוד תלצה ותלצה כשטרף ים לבלי חק,
 תחת הרבה-מאר-שחק-עולם?
 לא-לא!

ואם הם ותלילה... עתה תאמר בנה: כו
 כשטרף ים... בלי תכלית, לבלי חק,
 וכמו כדור הכתמלגל באשר הוא מתגלגל,
 אני אוסר לך: לא!
 אם הם ותלילה... דברך הוא כזה.
 אני אקדע קריעה בשלית נוו תהא קריעה בפרכתו
 נעם ופן ערפי, יש אל אשר יש עם געליו:
 הם יתירו אחריתם שברי בתחונם-בך, נאד וזנחם וסבלם,
 תרבה גוללים בפרדסן, מצבות-באזוב מחוקות-השכול,
 ובקעת עולם קלצה גלי אותיות בענינים - -

ונני אלף עם העם,
 שמתנסף להיות עם תהליו בטענים טביעה-בינשת,
 כמו ספינות נורדיקס שטבעו בים הגדול.
 אני אלף עם עם זה;
 ואשר יעש לטובת בשריו, אברכנו בעולם,
 על דעת תדוני רבוני, מוקמת דני.
 ובקעות לילה אצא בעולם: יהורי יחיד מכאב
 ופמיט שפמים ומכביהם, כשהביט אבינו הראשון,
 והתרא 'קריעת שמע' בקריעה-בלב... בלחישתו:
 ואפל על פני אל ארמת-עולם-בלו-גוי,
 שעליה תלכו יהודים לאלקים,
 ואתך-צחק - - כמה שובל לקבות לב.

אנקריאון על קטב העצבון

bend us

yield, produce

plant

tree metaphor gone

תפלה אחרונה

הרבינו, אם יצונק דבך, כאשר תבין איכות

בלבד הברכה המתוקה מתמוז עד תשרי

כי גם אנו עמיד עם יבול הגונים הפכדי

אך אל נא תעקרנו משרש זו האדמה

כי בתרנו להיות בה כמו ששחלת אותנו

בעגול הימים והלילות

אם גור הוא מפיך: בל יגע מאחנו בבהות > נכח, בני העוף

ולא נאפיל על שלבים בסולם הנקב קחון - > יקד דבר-אל

תנונו ונבנה ברית עם אדמתך הנהיה? > אברהם; באלילי ו'ו'ית

בעמק האדם היפה

ובליום חיינו משה שלש אותיות: קנות

cyclical pattern = Jewish history; no progression, only repetition;

no change

יש כאן וייתנו אל החופש האמיתי הפנה אל החיות
לא יק יריות, אלא גם יתן אל אכסו; האדם, כמו זה השל, וישל,
אין יבול לעמו, "אלא גבול אברה ואלו גבול פורענות" (גמ' אבות 48)

וחל אל דגליו של סבא רבי אורי מסטרליסק השרף - והתנסם פנער ולא פתח את עינו
פי לא יכל, ומשש בכמות ידיו תקטנות את מנגעליו של סבא. ומו אליו סבא ונשקו
במצחו ואמר לו: תינוקי, תינוקי תקדושו
ענה בו אהומי תקדושה הנער הנקטן ששמו שמואל וקראו לו שמואלטשי בתבה:
סבא סבא לפמה לא באת קדם אלינו עם המון מלאכים וקרפים?
סבא סבא, איפה אלהים של היהודים?
ונשמע הנער ונשאר שוכב לרגליו של סבא רבי אורי שאחר לבוא בלמידיו
שלא הביא המון מלאכים לבימנו - - למנו.
ורבי אורי מסטרליסק השרף עומד על ברזיו קופא בשדה הנקרי ותשלג ירד וירד.

Uri Zvi Greenberg

WITH MY GOD THE BLACKSMITH · IM ÉYLI HANÁPAH* · עם אלי הנפח

a	כפרקי נבואה בוערים ימותי בכל הגלויים	Kefirkey nevía bóarim yemótay
[behól hagilúiyim]
b	ועלי עומד אלי הנפח ומכה בגבורה:	2 Vegúfi veynéyhem kegús hamatéhet lehítuh.
c	כל פצע שחתך הזמן בי פתח לו חתך	3 Véaláy ómed éyli hanápah umáke bigvúra:
d	וזולט בנצי הנעים האש העצורה	4 Kol pétsa. sehátah hazmán bi, potéah lo hituh
Ufólet begítsey regáim haés haatsúra.
e	זהו גורלי-משפטי עד ערב פדרך.	Zéhu goráli-mispáti ad érev badárech.
f	ובשובי להטיל את נשי המכה על ערש	7 Uvšivi lehátit et gúši hamúke al éres,
a	פי - פצע פתוח.	Pi—pétsa patúah.
b	ועירום אדבר עם אלי: עבדת כפרך.	9 Veyrom adáber im éyli: avádtá befárech.
c	עתה בא לילה; תן - שינוי נניח.	Áta ba láyla; ten—snéynu nanúah.

827
זולט
night
speech

Born in 1895 in Galicia, Uri Zvi Greenberg began his literary career with a volume of Yiddish verse published in 1915. After serving in the Austro-Hungarian army during World War I, he joined the Zionist pioneers in Palestine. His ^{third} earliest book of Hebrew poetry (*Anacreon at the Pole of Melancholy*, 1928) is strongly marked by the influence of German Expressionism, but at the same time foreshadows his subsequent work in its total identification of personal experience with an impersonal Jewish-Messianic destiny.

In his poetic manifesto *Against the Ninety-Nine* (published in the same year) he violently attacks the "99 citizen-writers" who are trying to produce in Hebrew a literature nourished by cosmopolitan, "extra-territorial" influences rather than by their real life as individuals within the unique revival of Hebrew nationhood. These "melancholy esthetes, sneezing at the scent of lilacs in the twilight," long for the "idyllic ride upon camels under the beautiful, melancholy sky, behind fast trains . . ." He calls for a vol-

canic "Literature of Destinies" as opposed to the "Literature of Talents," for a poetry that will embody in the idiom of the tribe a "Jewish answer from the blood," a prophetic cry springing from the "dynamic principle of Israel." All his subsequent work has been in the very deepest sense political, a *cri de cœur* springing from national tribulations and victories.

During the 1936 riots of the Arabs against the settlers, for example, Greenberg published *The Book of Denunciation and of Faith*, calling for revenge and denouncing the complacency of his generation in failing to see the eternal enmity borne by "the cross and the crescent" against the messianic destiny of the Jews. During Israel's struggle for independence, Greenberg was involved in the underground activities of the Irgun, and in 1949 he was elected to Parliament. His poetic production has since 1928 been consistently extremist in content and tone, drawing on the tradition of biblical prophecy.

(1) *Like chapters of prophecy, my days burn*

in all the revelations, (2) My body among them like a lump of metal to be forged. (3) And over me stands my God the blacksmith and hammers with might: (4) Each wound [which] time has cut in me opens like a crack for Him (5) And emits in sparks of moments the pent-up fire.

(6) This is my destiny-sentence till evening [come] upon the road. (7) And when I return to throw my beaten lump on the bed, (8) My mouth is a gaping wound. (9) And NAKED I speak to my God: "Yours has been hard labor. (10) Now night has fallen; come—let us both rest."

Readers who find this poem reminiscent of "Holy Sonnet XIV," in which John Donne asks his God the artisan to "breahe, blowe, burn and make [him] new," may rest assured that Uri Zvi Greenberg was not familiar with Donne when this poem appeared in 1928. The similarities, however, are not superficial. As in Donne's sonnet, the deity is presented as entirely human; the implied relationship with Him is extremely intimate; the imagery far-fetched; the diction alive and direct; the tone ranging from the rhetorical to the personal. Greenberg's sources are exclusively biblical here. The prophetic chapters referred to in the first line, for example, are, among others: "Is not my Word like as fire? saith the Lord; and like a hammer that breaketh rock in pieces?" (Jeremiah 23:29). But the Bible is used only as background, for the dominant note of the poem points to a personal experience and an acquaintance with God which are unbiblical, culminating in the ironic friendliness of the conclusion—"come, let us both rest!" By contrast, the stern biblical echoes serve to sharpen the irony.

The metaphors of the first stanza are richly mixed. The "fire" of the poet's days, which is his prophetic destiny, burns both miraculously and painfully while the divine blacksmith hammers at the red-hot bar of metal which is the speaker's body. (The root idea appears in Ezekiel 22:20: "As they gather silver, and brass, and iron, and lead, and tin, into the midst of the furnace, to

blow the fire upon it, to melt it; so will I . . . melt you.") In lines 4-5, Time is both within and without: it cuts open wounds out of which "sparks of minutes" are emitted from "pent-up fire." The last phrase (*ha'és haatsúra*) is also a biblical echo ("His word was in mine heart as a burning fire shut up in my bones," Jeremiah 20:9).

This identification of violent prophetic destiny with violent ravages of time carries the primary sense of the stanza. In the visible effects of time upon his body, the speaker sees his fate, the fact of his election, and his kinship with the prophets. This is expressed in imagery of great precision. As anyone knows who has seen a blacksmith at work, the hammered red-hot iron seems to receive new bloody wounds with each blow, and the sparks come out of these wounds.

Stanza 2 opens in a matter-of-fact way. The heat, pain, and violence are accepted as inevitable, a "destiny-sentence," a way of life. When evening comes, the speaker lays his "beaten lump" on the bed and sees himself rather grotesquely, his open mouth a gaping wound. It is a wound because it is red and also an opening of his body. This image has a tie to Greenberg's view of specifically Jewish destiny. In his poetic manifesto noted above, he wrote: "Our body is very wild. It is a wandering body of symbols. And is our nerve-system in any way like that of the Gentiles? The Hebrew mouth is more like a wound; behind the Hebrew forehead an eagle screams."

The conclusion of the poem gains its effect from the deliberately stressed *éyrom* ("naked") and the short phrases addressed to the blacksmith. Lines 9-10 bring the speaker and his God into complete sympathy. God has been working hard, making the poet suffer; the poet has been suffering the violence of time and destiny because God has chosen him: now they both deserve respite. The state of *éyrom* in which the poet now speaks expresses this intimacy and also his human defenselessness. The word harks back to I

Samuel 19: 23-4, where Saul found David in the company of the prophets: "the spirit of God was upon him also . . . And he stripped off his clothes also, and prophesied before Samuel in like manner, and lay down naked all that day and all that night."

"With My God the Blacksmith" is one of the few Hebrew poems of the twenties to have withstood the great changes that have occurred in literary taste and in the language itself. It reads as if it had been written

yesterday. To realize its full sonal value, however, the reader should make the Ashkenazi stresses as indicated by the acute accents in our transliteration. The rime scheme is appropriately irregular: *abcbc defdf*. The formal meter, a traditional amphibrach (U—U) with slight variations, merely gives shape to what is strikingly rare in the Hebrew poetry of its period: out of the printed page a living voice, dramatically modulated, speaks.

— ARIEH SACHS

Uri Zvi Greenberg

ON A NIGHT OF RAIN IN JERUSALEM · BELÉYL GÉSEM BIRUŞALÁYIM

בְּלֵיל גֶשֶׁם בִּירוּשָׁלַיִם

This poem was published in 1954. As in all of Greenberg's work, "Jerusalem" implies divinely appointed national destiny.

(1) *The few trees in the yard moan like forest trees*, (2) *Heavy-rivered [are] the thundered clouds*, (3) *The angels of peace [are] at the head of my children's bed*, (4) *In the moaning of the trees and the thickness of the rain*.

(5) *Outside—Jerusalem: city of the father's glorious trial*, (6) *The binding of his son upon one of the mountains*, (7) *The fire-from-dawn still burns on the mountain*, (8) *The rains have not put it out: fire between the [ritual] pieces*.

(9) *"If God commands me now as He commanded [my] ancient father—I shall surely obey"*, (10) *My heart and my flesh sing on this night of rain*; (12) *And the angels of peace [are] at the head of my children's bed!*

(13) *What of glory? What is like unto this miraculous feeling* (14) *Alive ever since the ancient dawn until now [and] toward the mountain of myrrh [Moriah]?* (15) *The blood of the Covenant in [this] father's prayer-full body sings*, (16) *Ready to make the sacrifice on the Hill of the Temple at dawn*.

(17) *Outside—Jerusalem . . . and the moaning of God's trees* (18) *Cut down there by enemies in all generations . . .* (19) *Heavy-rivered clouds: within them lightnings* (20) *And thunderings, that to me on a night of rain [are] tidings* (21) *From the Mouth of The Might until the end of generations*.

That this rainy night is charged with manifestations of Providence is made clear in line 4. *Haşrát gşamím* ("thicknesses [or] dark densenesses of rains") harks back to David's song of thanks for deliverance: "And he made dark pavilions round about him, dark waters [*haşrát máyim*] and thick clouds of the skies . . ." (2 Samuel 22:12). The "moaning forest" in the storm, the violent "rivers" of rain, are the divine messengers of the life that is connected with the "few trees" in the yard and with the day-to-day continuity of the speaker's family life. Line 3 establishes the theme, for it is as a loving father, awake in the stormy night while his children lie safe in sleep, that he experiences a revelation of his essential relation to God.

Stanza 2 derives its force from the rich texture of biblical allusions. "One of the

tree
clouds
angels
עֲצֵי מַעֲט בְּהַצֵּר הוֹמִים כְּעֵצֵי יַעַר,
(כְּבָדֵי נִהְרֹת) עֲנָנִים מְרַעְמִים,
מְלֹאכֵי הַשְּׁלוֹם לְמִרְאֹשׁוֹת יְלָדַי
בְּהִמְיַת הַעֲצִים וְחִשְׁרַת הַגְּשָׁמִים.

בַּחוּץ — יְרוּשָׁלַיִם: עִיר מִסַּת הוֹד הָאָב
וְעִקְדַת בְּנוֹ (בְּאַחַד הַהָרִים)
הָאֵשׁ-מִשְׁחַרְרֵית עוֹד דוֹלְקַת בְּהָר
הַגְּשָׁמִים לֹא כְבוֹהָ: אֵשׁ בֵּין הַבְּתָרִים.

אִם אֵל יִצְוֵי כָעֵת כְּשִׁצּוֹה
לְאָבִי הַקְּדָמוֹן — אֲצִיַּת בּוֹדְאִי,
רַן לְבִי וּבִשְׂרֵי בְּלֵיל הַגֶּשֶׁם הַזֶּה
וּמְלֹאכֵי הַשְּׁלוֹם לְמִרְאֹשׁוֹתֵי יְלָדַי!

מֵה מֵהוֹד מֵה מִשָּׁל לָזֶה רִגַּשׁ פְּלֵאִי
חֵי מְקַדֵּם שְׁחַרְרֵית עַד כָּעֵת אֵל הַר מוֹר:
מִתְרוֹנֵן דָּם הַבְּרִית בְּגוֹף אָב תְּפִלִּי
נִכּוֹן לְקַרְבֵּן הַר הַבַּיִת עִם אוֹר!

בַּחוּץ — יְרוּשָׁלַיִם .. וְהִמְיַת עֲצֵי יָה
שְׁכַרְתוֹם הָאוֹיְבִים בְּהַ מְכַל הַדּוֹרוֹת..
עֲנָנִים כְּבָדֵי נִהְרֹת: בָּם בְּרַקִּים
וְרַעְמִים, שֶׁהֵם לִי בְּלֵיל גֶשֶׁם — בְּשׂוֹרוֹת
מִפִּי הַגְּבוּרָה עַד סוֹף הַדּוֹרוֹת.

mountains" (6) comes from the account in Genesis 22 of God's challenge and Abraham's unquestioning obedience in offering Isaac. But "one of the hills" is at the same time Jerusalem, a city built upon and surrounded by hills. Thus the "glorious trial" (5) of Abraham becomes the archetype of the rainy Jerusalem night that is the poem's actual setting.

Throughout Greenberg's poetry, fire is a central symbol for divine Jewish destiny (cf. "With My God the Blacksmith," p. 60) and in this poem the "fire-from-dawn" (7) has especially rich resonances. It appears in the passage from Genesis noted above ("he took the fire in his hand," etc.); at the same

Atséy meát behatsér homím kaatséy yáar,
Kivdéy neharót ananím mor'amím,
Mal'ahéy haşalóm limraaşót yeladáy
Behemyát haetsím vehaşrát haşsamím.

Bahúts—yeruşaláyim: ir masát hod haáv
Vaakeydát bnó beahád heharím:
7 Haeş-miřaharít od doléket bahár
Haşsamím lo hibúha: eř beyn habtarím.

'Im el yetsavéni haét keşetsivá
Leaví hakadmón—atsayét bevadáy
11 Ran libí uvsarí beléyl hağešem hazé
Umál'ahéy haşalóm limraaşotéy yeladáy!

Ma mehód ma maşál lezé régeş pil'í
Hağ mikédem řaharít ad kaét el har mor:
15 Mitrónén dam habrit begúf av tfilí
Nağón lekorbán har habáyit im or!

Bahúts—yeruşaláyim . . vehemyát atséy ya
řekratúm haoyvím ba mikól hadorót . .
19 Ananím kivdéy neharót: bam brakím
Urcamím, řehém li beléyl gešem—bsorót
Mipí hagvurá ad sof hadorót.

time, it recalls the miraculous fire in Abraham's earlier vision of God when the Covenant was first renewed ("And it came to pass, that, when the sun went down, and it was dark, behold . . . a burning lamp [*lapid eř*, "a torch of fire"] passed between those pieces" (Genesis 15:17). The "fire-from-dawn," then, is both the fire that now appears in the poet's raging vision and the fire which Abraham at the dawn of the race saw: *beyn habtarím* ("between the pieces") of the animals and birds he had sacrificed to God on the fateful night of the Covenant. But *blarím* has still another touch here. Line 8 echoes the Song of Songs' "many waters cannot extinguish love," which is strengthened by the further allusion

a
b
c
b
M
a
a
a
a
9 analyze
b hb
a faith
b ccstzsy

פ' שני
12:22

אין

10 first stanza

to *hárey vater*—the “cleft mountains,” also from the Song of Songs (2:17).

If the speaker is Abraham, his children, guarded by the angels of peace, are like Isaac, the seed of future glory. And so the rainstorm becomes the occasion for a renewed Covenant, in which the speaker realizes that his own faith is no smaller than that of his primordial father's. Like Abraham, he can say “I shall surely obey.” His entire being, his “heart and his flesh,” rejoice with the knowledge, induced by the storm, that he too is ready to sacrifice his own children. The drama of his imagined sacrifice is intensified in line 12 by the repeated reference, now concluded by an exclamation point, to his children's angelic sleep.

The ecstatic faith of stanza 3 is followed by an attempt at analyzing it (in stanza 4). But the ecstasy is beyond analysis (13). As in many other poems, Greenberg makes observations frequently found in mystical

writers: that the poem itself is only a weak reflection of the ineffable experience from which it sprang; that faith is miraculous and the moment of revelation beyond time. Here (14) the image of *har hamór* richly sums up the miracle, for it means both “the hill of myrrh” and divine love (Song of Songs 4:6; 5:1) as well as the “Hill of Moriah” to which Abraham brought his son as a sacrifice—and on which Solomon's Temple was subsequently built (2 Chronicles 3:1). In addition, it is the hill on which the temple will be rebuilt when the ancient covenant is millennially fulfilled.

The various strains of imagery in the first three stanzas—the inextinguishable flame atop the sacred mountain, the sacrificial shedding of blood, the national destiny that transcends all temporal events—converge in *korbán har habáyit* (16): literally, “the sacrifice on the mountain of the temple.”

— ARIEH SACHS

Uri Zvi Greenberg

UNDER THE TOOTH OF THEIR PLOUGH · TÁHAT ŞEN MAHARAŞTÁM

תחת שן מחרשתם

על גדות קברי הקדוהם שדות קברי הקדוהם
 הם יצאו שם לחרש שדותיהם. שדות קברי הקדוהם
 הם!
 אם בשן מחרשתם יחפר ויגלגל על התלם
 אחד משלדאי, לא יעגם החורש. לא נחרד.
 יתנד.. יכרהו.. את מכת פליו הוא יכיר בו.
 טוב אביב שם בנוף: פקעים ולילה וצפצוף צפרים
 מרבץ עדרים עלי נחל נוצץ ומימיו רדודים.
 אין-עוד יהודים עובדי-ארח וקנים ופאות.
 בקרצ'מים אינם בטלית-ווציצית על כתנת;
 ואינם בתניות הסדקית אריגים ומכלת;
 אינם בבתי מלאכתם, אינם ברקבת;
 אינם בשוקים, אינם בבית כנסת;
 הם מתחת לשן מחרשתם של נוצרים.
 פקד אלהים את גוייו ברב חסד

The Streets of the River (Rehovót Hanahár, 1951), from which our poem is taken, is Greenberg's passionate lament for the loss of European Jewry. The expression of horror, hatred, and sorrow in this poetry is shatteringly direct, unweakened by self-conscious doubt or aesthetic sophistication.

(1) *The snows have melted again there ... and the murderers are now farmers.* (2) *They have gone out to plough their fields there, those fields that are my graveyards (fields of my graves).* (3) *If the tooth of their plough digs up and rolls over on the furrow* (4) *One of my skeletons, the ploughman will not be saddened or shocked.* (5) *He will*

smile ... recognize it, recognize in it the mark [lit. hit] of his tool.

The entire poem draws bitterly on the pastoral mode in its portrayal of the beautiful Polish countryside: “snows melting ... farmers ploughing ... birds singing ... herds by the shining stream ... flourishing trees ... church bells tolling.” Simultaneously, it points to the reality that this pastoral scene disguises. The farmers are the murderers, the fields are graveyards, the trees suck blood.

This tension between pastoral and real is present even in the title, for the ploughshare,

שוב הפשירו שלגים שם.. והמרצתיים הם עכשו
 אקרים.
 הם יצאו שם לחרש שדותיהם. שדות קברי הקדוהם
 הם!
 אם בשן מחרשתם יחפר ויגלגל על התלם
 אחד משלדאי, לא יעגם החורש. לא נחרד.
 יתנד.. יכרהו.. את מכת פליו הוא יכיר בו.
 טוב אביב שם בנוף: פקעים ולילה וצפצוף צפרים
 מרבץ עדרים עלי נחל נוצץ ומימיו רדודים.
 אין-עוד יהודים עובדי-ארח וקנים ופאות.
 בקרצ'מים אינם בטלית-ווציצית על כתנת;
 ואינם בתניות הסדקית אריגים ומכלת;
 אינם בבתי מלאכתם, אינם ברקבת;
 אינם בשוקים, אינם בבית כנסת;
 הם מתחת לשן מחרשתם של נוצרים.
 פקד אלהים את גוייו ברב חסד

Şuv hişîru şlagîm şam . . . vehamratsîm
 [hem ahsáv—ikarîm].
 Hem yats'ú şam laharôş sdoteyhém,
 [sdot kvaráy hasadót hem!]
 3 Im beşén maħaraştám yeħupár *furrow*
 [vigulgál al hatélem
skeleton
 Eħád mişladáy, lo yeegám haħorés,
 [lo yoħrád.
 Yeħayéh . . yakiréhu . . et makát kelyó
 [hu yakír bo.
 Şuv avív şam banóf: *bulbs* pkaîm veliláh
 [vetsifstúf tsiפורim].
 7 Mîrbáts adarím aléy náhal notséts *lie down*
 [umeymáv redudím . . *shallow*
 Eyn-od yehudím ovréy-óraħ zkaním ufeót.
 Bakrétsmis eynám betalít-vetsitsít al kutónet;
 10 Veeynám baħanuyót hasidkít arigím *trinket*
 [umakólet;
 Eynám bevatéy melaħtám, eynám barakévet;
 Eynám başvakím, eynám bevéyt knéset;
 13 Hem mitáħat leşén maħaraştám şel notsrím.
 Pakád elohím et goyáv beróv ħásed— —

which connotes rural peace and honest toil, has a “tooth” and is therefore a kind of burrowing cannibal. The tension is heard in the sound of the language formed in lines 1-5 by two alliterative elements that are in complete contrast: the recurrent *ş* from the opening words on— *şuv hişîru şlagîm şam . . .*—reflecting the hushed peace of the countryside, and the gutturonasal and gutturopalatal *gool, gal, tel, kel*. The word *vigulgál* (3) literally means “will be rolled over” but is very close in sound to *gulgólet*—a skull. The black irony of the stanza is most apparent in line 5, where the farmer appears as a kind of retired artisan accidentally coming across one of his *œuvres* and smiling with pleasurable

מאכילתם = אלים (אילת) ונמר עץ ירקן (ימינו א'ו')

recognition and pride: it was done with his own “instrument”—an axe or a knife (as opposed to his plough).
 (6) *It is springtime again there in the landscape: bulbs and lilac and twittering birds, (7) [Where] herds lie down by the shining stream whose waters are shallow. (8) No more wandering Jews, beards and side-curls. (9) No [more] in the inns [krétsmis: a Yiddish word] (with) talis and tisis [prayer-shawl and fringes] over their shirt; (10) And no longer in the trinket, clothing and grocery shops; (11) No longer in their workshops, no longer on the train; (12) No longer in the markets, no longer in the synagogue; (13) They are under the tooth of the plough of Christians. (14) God has remembered (visited) His Gentiles with abounding grace.*

Gdgotha

65. life predicated upon destruction

אָבֵל אָבִיב הוּא אָבִיב — וְהַקִּיץ אַחֲרָיו מִדָּשׁוּ.

דִּשְׁנִים גַּם עֲצֵי-יִרְכַּת־הַדְּרָכִים כִּבְנֵימ.

מִימֵיהֶם לֹא הָיוּ אֲדָמִים הַפְּרוֹת כַּאֲשֶׁר הֵם

אַחֲרֵי שְׂאֵינֶם הַיְהוּדִים — —

לַיהוּדִים לֹא הָיוּ פְּעֻמוֹנִים לְצַלְצֵל לְאֱלֹהִים.

בְּרוּכָה הַנְּצֻרוֹת. כִּי לֹא יֵשׁ פְּעֻמוֹנִים בְּגִבְהֵים!

וְקוֹלֵם הַהוֹלֵךְ בְּמִישׁוֹר בְּאָבִיב-שָׁם עֲכָשׁוּ.

בְּכִבְדוֹת זְרָמָה בְּמַרְחֵבֵי נוֹף וְיוֹ וְנִיחוּחַ.

הוּא אֲדִיר וְשְׁלִיט עַל הַכֹּל: אֵין עַל מָה עוֹד לְפַסֵּחַ.

כַּאֲשֶׁר פַּעַם פָּסַח עַל גּוֹת יְהוּדִים — —

בְּרוּכָה הַנְּצֻרוֹת. כִּי לֹא יֵשׁ פְּעֻמוֹנִים בְּגִבְהֵים!

לְכָבוֹד אֱלֹהִים הַמֵּיטִיב לְנוֹצְרִים וְהַכֹּל..

וְכֹל הַיְהוּדִים תַּחַת שֵׁן מַחְרָשָׁתָם מְנַחִים:

אוֹ תַּחַת עֲשָׂבֵי הַמַּרְעָה;

אוֹ בְּקִבְרוֹת הַיַּעַר!

אוֹ עַל גְּדוֹת נְחָלִים וְאֵם בָּם..

אוֹ בְּצַדֵּי דְרָכִים.

הִלְלוּ לַיְהוָה בְּפַעְמוֹנֵי הַכֹּפֶד: בִּים-בָּם!

חֲקִיָּה לְעוֹמֵת
12-8

Avál avív hu avív—vehakáyits aḥarév [medušan.

Dešeyním gam atséy-yarketéy-hadrahím [kivganím.

Mimeyhém lo hayú adumím haperót [kaašér hem

Aḥaréy šceynám hayhudím— —

Layhudím lo hayú faamoním letsaltsél [lelohím,

Bruhá hanatsrút, ki la yeš paamoním [bagvohím!

Vekolám haholéh bamišór baavív-šam aḥšáv, ^{flowing solemnity}

Bihvedút zrumá bemerḥavéy nof ziv [veniḥóah,

Hu adír vešalít al hakól: eyn al ma od [lifsóah,

Kaašér páam pasáḥ al gagót yehudím— —

Bruhá hanatsrút, ki la yeš paamoním [bagvohím!

Lihvód elohím hameytív lanotsrím vehakól . .

Vehól hayhudím táḥat šen maḥaraštám

O táḥat isvéy hamir'é; [munaḥím;

O vekivrót hayáar!

O al ^{gdot}gdot neḥalím veím bam . .

O vetsidéy draḥím.

Halelú leyezunyú befaamonéy hakóved: [bim-bam!

image of clear, flowing water as a symbol of his happy childhood in Poland.

In lines 8-14 it is ostensibly the *goyim* ("Gentiles") who are exulting, but at the same time it is the poet himself lamenting: *eynám . . . eynám . . . eynám . . .* ("they are no more") 9,10,11,12. The relationship between the two simultaneous voices changes in line 14, and from now on it is the poet only who speaks. By joining *goyáv* ("His Gentiles")—

(15) *But springtime is springtime—and the summer that follows is fat (thriving).* (16) *The roadside trees are fat as [trees] in gardens.* (17) *The fruit has never been so red as it is* (18) *Now that the Jews are no more—*

The pastoral *mirbáts adarím* ("the herds lying down," 7) has many biblical antecedents whose echoes deepen the sarcasm. The shining stream has a special poignancy in Greenberg's verse, which often uses the

here a contemptuous use of the word—to a lofty biblical phrase *beróv ḥésed* ("with abounding grace"), line 14 almost turns the tone of benediction into an oath. A similar discordant effect is achieved by the other allusions to and quotations from the Book of Prayer, twisted with bitter irony (notably lines 9, 14, 26).

The tone of contained rage carries over into the third stanza. The fact that spring returns, heedless of catastrophe, is seen as an insult to the dead. And the summer that follows is *medušan*, "overfat," stupefied with abundance. The uncared-for trees by the roadside are as *dešeyním* ("fattened," 16) as the trees in cultivated gardens, because their roots have found secret sources of nourishment in the corpses lying under the roadside. All nature is now cannibalistic.

(19) *The Jews had no bells with which to ring to [summon] God.* (20) *Blessed is Christianity, for it has bells in the heights!* (21) *And (their) [bells'] voice goes over the plain now, in the springtime* (22) *Flowing heavily over the breadth of a landscape of brightness and fragrance,* (23) *It is mighty and the master of everything: there is nothing more to [be] pass[ed] over* (24) *As once He passed over the roofs of Jews — —* (25) *Blessed is Christianity, for it has bells in the heights!* (26) *To honor a God who does good to the Christians and to all . . .* (27) *And all the Jews are laid under the tooth of their plough;* (28) *Or under pasture grass;* (29) *Or in graves in the*

forest! (30) *Or on the banks of rivers, or within them . . .* (31) *Or on the roadsides*

(32) *Praise ye Yézunyu with the heavy bells: Bim-Bam!*

In the irony of the last section the Chosen People are the Cursed People who have no bells with which to summon God. The mournful tolling of *eynám* ("they are no more," 9,10,11,12) which pervaded the second stanza, is, as it were, defined by the bells (19) which now become the dominating symbol and sound. The poem which follows "Under The Tooth Of Their Plough" is entitled "Under Bells" and contains the line "In the ringing-roaring-of-bells it is announced: that they are no longer" (*seeynám*). Note that the sound of church bells has always struck religious Jews as a desecration and blasphemy.

Sarcasm is everpresent in the language employed: The bells toll (22) *bihvedút zrumá*, "with flowing solemnity," and the word *zrumá* echoes the account in Ezekiel (23:20) of the Egyptian paramours, "whose issue [*zirmá*—"seminal emission"] is like the issue of horses."

The poem closes with a burst of mortal contempt: Praise ye "Yézunyu"—the Polish affectionate diminutive for Jesus. *Bim-bam*—doubling the sound of *veím bam* (30)—sounds the final note of meaningless, self-satisfied, bestial stupidity.

— ARIEH SACHS

Uri Zvi Greenberg

MARTYRS OF SILENCE · KDOŠEY DUMIYÁ · קדושי דומיה

בְּלִילוֹת הַלְּבָנָה אֹמְרַת אִמִּי הַקְּדוּשָׁה
לְאָבִי הַקְּדוֹשׁ:

magiel moon

כְּשֶׁנּוֹלַד לִי הִבֵּן אִיקְלָעָה הַלְּבָנָה בַּחֲלוֹן.
מִיָּד הוּא פָקַח אֶת עֵינָיו וְהֵבִיט בָּהּ; מֵאִז
רוֹנֵן זֶה וְזוֹה בְּדַמּוֹ עַד הַיּוֹם
וְלִבָּנָה מֵהִלְכַת מֵאִז בֵּין שִׁירָיו — —

הִרְבָּה כֶּסֶף-אֶלְדָּמִי הָיָה בְּאָבִי
אֲבָל רָכַב הַנְּדוּד לֹא עָמַד לַעֲת כֶּסֶף
סְמוּךְ לְבֵיתוֹ..

chariot of parting

לִכֵּן הוּא יָדַע דּוּמְיָה וְנִגּוּן.
וְאָהֵב-בְּעֵינָיו כִּנְפֵי צִפּוֹרִים.
— בְּרִצּוֹתָן לְעוֹף, הֵן עָפוֹת לָהֶן.. כָּהּ.

אֵךְ אִמִּי.. רִתְמַת רָכַב נְדוּד לְכֶסֶפָּה:
לְפִי דָפֵק הַלֵּב יָדַע כֹּל יִשָּׁה גַם לִילָךְ
בְּרִגְלִים מִמַּשׁ עַל הַיָּם:
לְפִי מִשְׁעוֹל-הַלְּבָנָה-עַל-גַּלִּים
אֵלֵי, אֵל הַבֵּן, בְּצִיּוֹן —

separating sea

אֵךְ לֹא מִצְאָתַנִּי יוֹשֵׁב עַל הַחוֹף מִחֲכָה-לָהּ
וְחוֹרָה עִם מִשְׁעוֹל-הַלְּבָנָה-עַל-גַּלִּים:
עִיפַת נְדוּד, חֲמַת רֹאשׁ <מַכַּת יָם>

עֲכָשׁוּ — גַם אִמִּי כְּאָבִי: קְדוּשֵׁי דּוּמְיָה.
יֵשׁ מִשְׁעוֹל-לְבָנָה עַל גַּלִּים נוֹצְצִים;

וְיֵשׁ הַבֵּן הַיְחִיד

הַשְּׂרִיד

— — בְּעוֹלָם

Beleylót halvaná oméret imí hakdošá

Leaví hakadoš: *happened by*

Kšenolád li habén ikleá halvaná vaḥalón,

4 Miyád hu fakáḥ et eynáv vehibít ba; meáz

Ronén ze zivá bedamó ad hayóm

Ulvaná mehaléhet meáz beyn širáv— —

never-stilled longing
Harbé ḥósef-aldomí hayá veaví,

Avál réhev handód lo amád leét kósef

9 Samúh leveytó . .

Lahén hu yadá dumiyá venigún,

Veaháv-beeynáv kanféy tsiporím.

‘—birtsotán laúf, hen afót lahén . . kaḥ.’

Aḥ imí . . ritmát réhev nedód leḥospá:

14 Lefí dófek halév yadá kol yešá gam leyléḥ

Beragláyim mamáš al hayám:

Lefí miš’ól-halvaná-al-galím

Eláy, el habén, betsiyón—

18 Aḥ lo metsaátnei yošév al haḥóf meḥaké-la

Veḥazrá im miš’ól-halvaná-al-galím:

Ayefát nedód, ḥamát roš, mukát yam.

Aḥsáv—gam imí ḥeaví: kdošéy dumiyá.

22 Yeš miš’ól-levaná al galím notsetsím;

Veyeš habén hayaḥíd

Hasaríd

Baolám— —

yet both parents are dead. They are *kdošim*: “holy, sacred” and also “sainted, martyred” in the sense of “dead for the Sanctification of the Name of God” (*kidúš ḥašém*). The poet overhears his mother talking about his birth, in which she perceives something miraculous,

for as a newborn baby he was fascinated by the moon shining through the window, the very moon whose radiance still “sings in his blood” and “walks among his poems.”

(1) *On nights of the moon says my sacred mother* (2) *To my sacred father:* (3) *When the son was born (to me) the moon happened by in the window,* (4) *At once he opened his eyes and looked at her [the moon]; since then* (5) *This radiance of hers sings in his blood, until this day,* (6) *And since then the moon goes walking among his poems.*

(7) *Much never-stilled longing was there in my father,* (8) *But the Chariot of Wandering was not there [lit. did not stand] at the time of longing* (9) *By his house . . .* (10) *That is why he knew stillness and melody* (11) *And loved-with-his-eyes the wings of birds* (12) “—When they want to fly, they just fly off . . . so.”

(13) *But my mother . . . her longing had [was harnessed to] a Chariot of Wandering:* (14) *By the heart’s beat, her whole being even knew how to walk* (15) *With [her] feet actually upon the sea* (16) *By the path-of-the-moon-on-the-waves* (17) *To me, to the son, in Zion — —* (18) *But she did not find me sitting on the shore awaiting her* (19) *And [she] returned with the path-of-the-moon-on-the-waves:* (20) *Weary (of) wandering, feverish [lit. head hot], seastruck.*

(21) *Now—my mother too, like my father: [they are] martyrs of silence.* (22) *There is a moon path on the sparkling waves:* (23) *And there is the only son* (24) *The remnant* (25) *In the world — —*

Stanza 2, speaking of the father, explains that his soul’s restless longing (7) was fixed upon “silence and melody” (*nigún*, 10, refers to Hasidic melody, hence to religious dedication). When the son left home and settled in Zion, the father saw him as a fledged bird constrained to leave the nest, and though, as the son says, the father “loved-with-his-eyes” the wings of the birds that want to fly off, he accepted the separation. The “Chariot of Wandering” (8, 13) is a common figure in medieval Hebrew verse, signifying “parting” or “departure on a long journey.”

The mother’s reaction to the son’s departure was of a different order (stanza 3). The very passion of her longing was a

mystical attachment which enabled her to “follow” in her son’s paths (13-17). And it was the son who failed her by failing to await her on the shore (18-20).

But now that both parents are “martyred and silenced” (21), the mother’s longing has been stilled. And all that is left is the memory of her longing when she was still alive (the moon’s path on the sparkling waves, 22) and the poet’s desolation.

The moon, the central symbol of the poem, provides the setting at the rim of heaven. It epitomizes the poet’s unique destiny—the moon “happened by” in the window—the word is the Aramaic *ikleá* rather than the Hebrew *nikléá*, and it implies something akin to the annunciation made to Abraham or to Samson’s father, Manoah. The moon embodies the speaker’s world of poetry and imagination (5-6) and it “provides” the path for the mother’s impassioned longing (stanza 3). It is also connected with the present silence of the parents, and with their different “longings” when alive, for *kósef* (“longing,” 7, 8, 13) is strongly related by sound in this context to *késef* (“silver”), hence the “silvery” moonlight.

The recurring phrase “moon’s-path-on-the-waves” (16, 19, 22) has an extremely musical quality in Hebrew, achieved by the counterpoint of the anapestic beat and the alliterated *ol* and *al*: *miš’ól-halvaná-al-galím*. The sea-that-separates appears frequently in Greenberg’s poems on his mother, and the variation on “moonstruck” in line 20—*mukát yam*, “seastruck”—is both novel in its use of language and meaningful in its context.

The economy and concentration throughout the poem are remarkable. Elaborating a tightly knit set of symbols (the magical moon, the chariot of parting, the separating sea), the poet presents his triple portrait with highly dramatic intensity. The successive shortening of the final three lines and the rime *yahid-sarid* (23-24)—the first rime in the entire poem—combine to slow down the reading. Compelling the voice to dwell upon each word, they stress the desolation of the scene.

Martyrs of Silence” is one of a series of four poems entitled “At the Rim of Heaven,” and indeed the conversation in the first stanza appears to take place in an imaginary world somewhere between eternity and time. It is reported in the present tense,